

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 30. oktobra 2018. godine
Ref. br.: RK 1283/18

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI26/18

Podnosilac

“Jugokoka”

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova - Žalbenog veća Kosovske
agencije za imovinu, GSK-KPA-A-71/2015 od 27. jula 2017. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo preduzeće “Jugokoka”, sa sedištem u Beogradu, Republika Srbija (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koje po punomoćju zastupa Brankica Ljamić Ivanović.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude Vrhovnog suda Kosova – Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu (u daljem tekstu: Žalbeno veće), GSK-KPA-A-71/2015 od 27. jula 2017. godine, koju je podnosilac primio 24. oktobra 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Žalbenog veća, kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 [Opšta načela] i 113.7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 31. maja 2018. godine, Sud je na administrativnoj sednici usvojio izmene i dopune Poslovnika, koji je dana 21. juna 2018. godine objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio na snagu 15 dana nakon njegovog objavljivanja. Shodno navedenom, Ustavni sud se prilikom razmatranja zahteva poziva na pravne odredbe novog važećeg Poslovnika.

Postupak pred Sudom

6. Dana 22. februara 2018. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.
7. Dana 26. februara 2018. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërxxhaliu-Krasniqi (članovi).
8. Dana 8. marta 2018. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i dostavio kopiju zahteva Žalbenom veću.
9. Dana 16. juna 2018. godine, sudijama Almiro Rodrigues i Snezhana Botusharova je istekao mandat. Dana 26. juna 2018. godine, sudijama Altay Suroy i Ivan Čukalović je istekao mandat.
10. Dana 9. avgusta 2018. godine, predsednik Republike Kosovo je imenovao nove sudije: Bajram Ljatifi, Safet Hoxha, Radomir Laban, Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi.
11. Dana 10. septembra 2018. godine, predsednica Suda je imenovala novo Veće za razmatranje, u sastavu: Arta Rama-Hajrizi (predsedavajuća), Selvete Gërxxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani (članice).

12. Dana 26. septembra 2018. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Na osnovu spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva, dana 14. decembra 2006. godine, podneo zahtev Kosovskoj agenciji za imovinu (u daljem tekstu: KAI), tražeći vraćanje u posed poslovnog prostora površine 20,69 m², koji se nalazi na adresi: "Dardanija", Lamela 1.3, lokal 4/II u Prištini.
14. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva obavestio KAI da je „JUGOKOKA privatizovana, tako da je Milorad Ljamić njen vlasnik sa udelom od 60%, a DOO BRANY sa udelom od 40%“.
15. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo tužbu Opštinskom sudu u Prištini, protiv Zavoda za urbanizam, projektovanje i inženjering u Prištini i Vlade Kosova, zbog smetanja poseda i naknade štete (u vezi sa istom imovinom).
16. Dana 22. februara 2007. godine, Opštinski sud u Prištini se rešenjem P-1663/04 oglosio stvarno nenadležnim za rešavanje spora i predmet podnosioca zahteva prosledio KAI-u.
17. U međuvremenu je, posle smrti Milorada Ljamića (dana 22. januara 2013. godine), zakonski postupak za podnosioca zahteva nastavila njegova ćerka, Brankica Ljamić Ivanović, kao njegova zakonska naslednica.
18. Dana 30. aprila 2014. godine, Komisija za imovinske zahteve Kosova KAI-a (u daljem tekstu: KIZK) je grupnom odlukom KPCC/D/C/240/2014, odbila zahtev podnosioca zahteva. KIZK je prvo obrazložila sledeće: *"Podnosilac imovinskog zahteva ima pravo na nalog komisije o povratu imovine ako podnosilac zahteva dokaže: (a) vlasništvo nad privatnom nepokretnom imovinom [...] ili (b) pravo korišćenja te privatne nepokretne imovine [...] gde podnosilac imovinskog prava ili nosilac imovinskog prava, kako to slučaj nalaže, trenutno nije u mogućnosti da uživa svoje imovinsko pravo, te gde su u imovinski zahtev uključene okolnosti direktno vezane za, ili su rezultat oružanog sukoba koji se dogodio na Kosovu [...]"*.
19. Na kraju, KIZK je odbila zahtev podnosioca, sa obrazloženjem da *"[...] na osnovu više različitih verifikovanih dokumenata koji su podneti od strane podnosioca zahteva ili dokumenata pribavljenih od strane izvrasnog sekretarijata ex officio ili na osnovu izjave podnosioca zahteva [...] podnosioci zahteva nisu pokazali da njihovi zahtevi sadrže okolnosti koje se direktno odnose ili su rezultirale iz konflikta u 1998-1999 godini. Shodno tome, svi zahtevi, spadaju van nadležnosti komisije i stoga se odbacuju."*
20. Dana 8. oktobra 2014. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu na odluku KIZK-a pred Žalbenim većem. Podnosilac zahteva je u svojoj žalbi istakao da je Milorad Ljamić (otac Brankice Ljamić Ivanović, odnosno ostavilac) bio vlasnik predmetne imovine na osnovu ugovora o udruživanju sredstava za izgradnju poslovnih prostorija i da je navedenu imovinu imao u zakonskom posedu do juna 1999. godine. Podnosilac zahteva je u svojoj žalbi dalje tvrdio *"[...] moj otac je postao*

vlasnik i posednik predmetne imovine još 1992. godine, kroz većinsko vlasništvo u preduzeću Jugokoka.”

21. *Dalje, podnosilac zahteva je u svojoj žalbi naveo: “[...] moj otac je imao imovinsko pravo na predmetnoj imovini i ja kao njegova zakonska naslednica ispunjavam sve uslove da mi se ovo pravo, koje je izgubljeno zbog okolnosti koje su direktno povezane sa, ili su podstaknute oružanim sukobom koji se dogodio između 27. februara 1998. godine i 20. juna 1999. godine, vrati”.*
22. *Dana 27. jula 2017. godine, Žalbeno veće je donelo presudu GSK-KPA-A-71/2015, kojom je odlučilo: “Žalba Jugokoke odbija se kao neosnovana [...] i “Potvrđuje se rešenje [...] KPCC/D/C/240/2014, od 30. aprila 2014. godine [...]”.*
23. *U obrazloženju presude Žalbenog veća se, između ostalog, navodi:*

“U skladu sa članom 3.1 Zakona br. 03/L-079 [Zakon br. 03/L-079 o izmenama i dopunama Uredbe UNMIK-a 2006/50 o rešavanju zahteva koji se odnose na privatnu nepokretnu imovinu, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu], tužilac ima pravo na nalog KIZK-a za povrat imovine ukoliko podnosilac zahteva ne samo „dokaže“ vlasništvo nad privatnom nepokretnom imovinom ili prava na korišćenje privatne nepokretne imovine, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu, već takođe i da on/ona nije u stanju da ostvari takva imovinska prava nad tom imovinom zbog okolnosti koje su direktno povezane ili su proistekle iz oružanog sukoba na Kosovu između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine [...]. Žalilac je morala da podnese dokaze u prilog svojih tvrdnji kako bi dokazala pravo svojine [...]. Jedini dokaz koji se odnosi na žalioca kao vlasnika je neoveren ugovor u sudu, koji ne predstavlja traženo pravo svojine. U žalbi žalioca navode se isti navodi [...] da nije podnela nikakve nove dokaze”.

Navodi podnosioca zahteva

24. *Podnosilac zahteva tvrdi da mu je osporenim presudom povređeno pravo propisano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava.*
25. *Kao prvo, podnosilac zahteva navodi da je KIZK pogrešno utvrdila da “podnosioci zahteva nisu pokazali da njihov zahtev(i) sadrži okolnosti koje se direktno odnose ili su rezultirale iz konflikta u 1998-1999 godini [...]” Pored toga, podnosilac navodi “[...] nikada i nikome nismo dali izjavu da naš zahtev ne sadrži okolnosti koje se direktno odnose ili su rezultirale iz konflikta u 1998-1999 godini. Nisam ni dostavila bilo koji dokument koji bi govorio tome u prilog.”*
26. *Dalje, podnosilac zahteva navodi da Žalbeno veće “[...] neistinito interpretira obrazloženje Komisije Kosovske agencije za imovinu br. KPCC/D/C/240/2014 od 30.04.2014. godine. Ono što navodi Vrhovni sud Kosova, Žalbeno veće, nigde ne stoji u pomenutoj odluci”.*
27. *Što se tiče oglašavanja redovnih sudova nenadležnim, podnosilac zahteva je istakao: “Činjenica je da ni Opštinski sud u Prištini u redovnom postupku, ni Komisija Kosovske agencije za imovinu ni Vrhovni sud Kosova u posebnom postupku regulisanom Uredbom 2006/50 o Rešavanju zahteva koji se odnose na*

privatnu nepokretnu imovinu uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu i Zakonom br. 03/L-079, nisu hteli da razmatraju moj imovinski zahtev, već su se oglasili nenadležnim.”

28. U vezi sa navodima o povredi člana 46, podnosilac tvrdi *“Opštinski sud u Prištini me je bar uputio na drugi postupak, a sada nakon okončanja tog drugog postupka ja sam i dalje bez mogućnosti da o mojim imovinskim pravima bude donesena odluka javno, nepristrasno, uz pravično razmatranje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.”*
29. Na kraju, podnosilac zahteva traži: *“[...] želim da mi se nadoknadi šteta u vrednosti imovine za koju mi je onemogućeno da svoja imovinska prava zaštitim u postupku vođenom od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.”*

Prihvatljivost zahteva

30. Sud prvo ocenjuje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje utvrđene Zakonom i Poslovníkom.
31. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

32. Sud se takođe poziva na stav 4, člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuju: *“Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.*
33. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da uloži ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne bitne povrede njegovih prava i sloboda, koje se primenjuju za pojedince i pravna lica (vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI41/09, podnosilac zahteva: *Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14).
34. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Zakonom. U tom smislu, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

35. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstava. Podnosilac zahteva je takođe razjasnio prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređene u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokom propisanim u članu 49. Zakona.
36. Međutim, Sud treba dalje da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u pravilu 39 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Naime, Pravilo 39 (2) Poslovnika, propisuje:
- “(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.*
37. Sud u početku primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da mu je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zato što su se redovni sudovi, po njegovim rečima, pogrešno utvrdivši činjenično stanje, oglasili nenadležnim za odlučivanje o njegovom slučaju. Samim tim, on nema mogućnosti da o njegovim imovinskim pravima bude donesena odluka od strane nezavisnog, zakonom ustanovljenog, suda. Pored toga, podnosilac zahteva navodi da je Žalbeno veće pogrešno protumačilo odluku KIZK-a u vezi sa njegovim slučajem i da on nigde nije naveo da njegov slučaj nije u vezi sa okolnostima koje su se dogodile u vreme sukoba.
38. Pozivajući se na navode podnosioca zahteva u vezi sa nadležnošću KIZK-a, Sud prvo podseća da je grupnom odlukom KPCC/D/C/240/2014, KIZK odbila zahtev podnosioca jer on nije potvrdio da je izgubio posed, odnosno imovinsko pravo, kao posledica oružanog sukoba koji se dogodio između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine.
39. Pored toga, Sud, na osnovu grupne odluke KIZK-a, primećuje se da je u stavu 3 ove odluke, KIZK istakao da podnosioci zahteva imaju pravo na nalog Komisije za vraćanje imovine ako dokažu vlasništvo. KIZK je u stavu 35 odluke takođe obrazložio da je KIZK nadležan u slučajevima kada utvrdi da podnosilac zahteva trenutno nije u mogućnosti da ostvari svoje imovinsko pravo zbog okolnosti sukoba koji se dogodio između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine.
40. Sud, takođe, primećuje da gore navedena grupna odluka KIZK-a navodi da *“zahtevi koji su odbačeni zbog toga što nisu u nadležnosti Komisije ili iz proceduralnih razloga a ne zbog toga što su bez osnova, mogu se rešavati u lokalnim sudovima [...] U ovakvim slučajevima odluka Komisije ne sadrži res judicata.”*
41. Sud ističe da je presudom Žalbenog veća GSK-KPA-A-71/2015 pojašnjeno da podnosilac zahteva ima pravo na povraćaj imovine ako dokaže da ima pravo na imovinu i da to pravo ne može da ostvari zbog sukoba koji se dogodio između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine.
42. Sud, takođe, podseća da je Žalbeno veće, na osnovu spisa predmeta, obrazložilo da podnosilac zahteva nije dokazao svoje imovinsko pravo i nije dokazao da nije

mogao da ostvari svoje imovinsko pravo zbog okolnosti koje su povezane sa sukobom koji se dogodio između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine.

43. Na osnovu gore navedenog, Sud utvrđuje da je Žalbeno veće uzelo u obzir navode podnosioca zahteva, objašnjavajući da ugovor koji je on dostavio kao dokaz ne predstavlja osnov za imovinsko pravo, jer nije overen kod suda. Pored toga, podnosilac zahteva nije potvrdio da nije mogao da ostvari imovinsko pravo kao rezultat sukoba koji se dogodio između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine.
44. Sud ističe da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi činjeničnim ili pravnim greškama koje su navodno izvršili redovni sudovi prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, zadatak je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj Evropskog suda za ljudska prava - ESLJP, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
45. Sud smatra da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, nezadovoljstvo podnosioca zahteva zbog ishoda postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi predstavljati argumentovanu tvrdnju o povredi ustavnog prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a, *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21).
46. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio navode da su relevantni postupci u njegovom slučaju na bilo koji način bili nepravilni ili proizvoljni i da su shodno tome, osporenim odlukom povređena prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, odluka od 30. juna 2009. godine).
47. Što se tiče navoda podnosioca zahteva u vezi sa zaštitom imovine, garantovanom članom 46. Ustava, Sud se poziva na član 53. Ustava [Tumačenje odredbi ljudskih prava], prema kome je Ustavni sud obavezan da prava i osnovne slobode garantovane Ustavom tumači u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a.
48. U tom smislu, Sud naglašava da član 1. Protokola br. 1 EKLJP ne garantuje pravo na sticanje imovine (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a, *Van der Mussele protiv Belgije*, presuda od 23. novembra 1983. godine, stav 48 i slučaj ESLJP-a: *Slivenko i drugi protiv Litvanije*, presuda od 9. oktobra 2003. godine, stav 121).
49. Podnosilac zahteva može navoditi povredu člana 1 Protokola br. 1 EKLJP samo u meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu „imovinu“. U smislu ove odredbe, „imovinom“ se može smatrati „postojeća imovina“, uključujući i potraživanja, na osnovu kojih podnosilac predstavke može imati „legitimno očekivanje“ da će steći neko imovinsko pravo. Međutim, nada u priznavanje imovinskih prava ne može se automatski smatrati „imovinom“ u smislu člana 1. Protokola br. 1 EKLJP, kao što se ne može smatrati ni zahtev koji prestane da važi kao rezultat neispunjenja zakonskih uslova (vidi, slučaj ESLJP-a: *Princ Hans-Adam II od Linhteštajna protiv Nemačke*, presuda od 12. jula 2001. godine, stavovi 82 - 83, i slučaj ESLJP-a: *Gratzinger i Gratzingerova protiv Češke Republike*, odluka o prihvatljivosti od 10. jula 2002. godine, stav 69, vidi i *mutatis mutandis*

slučaj Ustavnog suda: KI44/16, *Biljana Topko*, rešenje o neprihvatljivosti od 31. marta 2017. godine, stav 41).

50. Sud ponavlja da je Žalbeno veće u slučaju podnosioca zahteva utvrdilo da ugovor koji je on dostavio kao dokaz ne predstavlja osnov za imovinsko pravo, jer nije bio overen kod suda.
51. Shodno tome, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnju o povredi imovinskih prava, garantovanih članom 46. Ustava.
52. Kao rezime, Sud smatra da podnosilac zahteva nije izneo dovoljno činjenica i argumenata koji dokazuju da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način izazvali povredu njegovih prava garantovanih Ustavom, odnosno prava na pravično i nepristrasno suđenje i prava na zaštitu imovine.
53. Stoga, Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama i proglašava se neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 39 (2) Poslovnika.

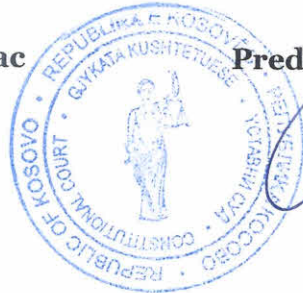
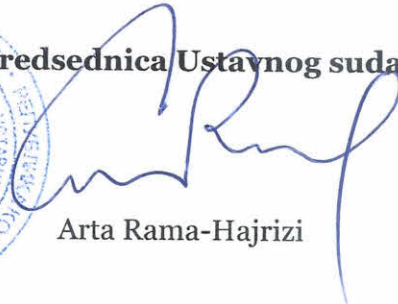
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 39 (2) Poslovnika, na sednici održanoj dana 26. septembra 2018. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac **Predsednica Ustavnog suda**

Bekim Sejdiu Arta Rama-Hajrizi